

Analýza regionálních rozdílů v ČR

1. Ekonomická úroveň

Na ekonomickou úroveň krajů je možné pohlízet ze dvou kritérií:

- Z kritéria obecné hospodářské úrovně a vytváření předpokladů pro další hospodářský růst. O ekonomické úrovni krajů zde vypovídají převážně regionalizované makroekonomické ukazatele, zejména hrubý domácí produkt (dále HDP), dosažená hrubá přidaná hodnota (dále HPH), tvorba hrubého fixního kapitálu (dále THFK), rozpočtové saldo, zadlužení i THFK územních rozpočtů atd.
- Z kritéria ekonomické situace průměrného obyvatele jednotlivých krajů. Zde může být použita řada ukazatelů souvisejících převážně (případně alespoň z části) s ekonomickou situací obyvatelstva. V této podkapitole je použit např. čistý disponibilní důchod domácností (dále ČDDD), čisté měsíční peněžní příjmy, bytová výstavba, informativně kupní síla obyvatel, saldo mezikrajského stěhování a použita by mohla být i řada dalších ukazatelů. O některých z nich pojednávají další kapitoly této publikace.

Podstatná část údajů je čerpána z publikací ČSÚ, použity byly také některé podklady Ministerstva financí ČR (místní rozpočty).

Kritérium obecné hospodářské úrovně

Hrubý domácí produkt vytvořený v daném kraji se většinou uvádí v běžných cenách v základní jednotce Kč resp. jejich násobcích.

Tab.: 1	HDP na obyvatele (tis. Kč b.c.)														
	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
1995	243,1	127,3	129,8	139,7	133,5	138,8	123,6	127,6	126,4	126,5	131,4	116,5	128,7	123,3	142,0
1996	274,6	144,6	147,8	160,2	146,6	155,6	139,1	145,2	141,1	144,9	150,4	134,9	138,5	143,7	170,0
1997	310,6	157,6	158,6	169,2	150,3	158,3	150,4	159,9	152,3	151,0	159,1	142,0	154,9	149,7	173,3
1998	365,3	178,3	173,6	179,8	160,6	169,7	159,5	171,4	166,9	162,5	175,5	148,8	166,5	157,1	190,6
1999	389,4	193,7	178,5	186,6	163,9	170,9	170,8	178,6	169,6	173,7	179,2	154,8	169,4	158,1	198,5
2000	417,4	204,6	187,0	199,4	173,8	174,5	180,1	191,1	179,0	185,5	188,8	162,7	176,5	163,2	209,3
2001	477,7	217,1	196,3	213,6	178,5	182,5	190,7	200,2	199,9	208,0	204,6	171,2	188,2	175,7	226,4
2002	488,8	227,9	214,5	216,7	193,0	192,5	204,7	215,0	199,7	206,2	219,8	182,8	189,6	184,3	237,6
2003	508,7	237,8	225,0	234,0	202,2	208,5	205,9	230,3	214,3	216,3	235,1	195,3	207,6	197,2	250,5
2004	547,1	253,9	241,4	251,1	216,6	229,1	221,0	244,5	230,9	234,5	254,7	211,5	222,9	222,6	271,2

Pro mezikrajská porovnání tato jednotka vhodná není a není vhodná ani pro časová srovnání a sledování trendů. Nutné je eliminovat různé počty obyvatel v jednotlivých krajích, inflaci atd. Tohoto je možné dosáhnout pomocí jednotek (Kč/obyv.), při hledání přesnějších informací o růstu a vývojových tendencích je potom vhodné místo běžných cen používat ceny stálé. Rozdíly v nárůstech regionalizovaného HDP při výchozích běžných cenách a stálých cenách nejsou nijak zanedbatelné, jak to ukazuje následující tabulka nárůstů HDP v pětiletých a desetiletém časovém úseku.

Analýza regionálních rozdílů v ČR

Tab.: 2				Nárůst regionalizovaného HDP														
Typ ceny	Zákl. rok	Sledov. Rok	Jedn.	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
b.c.	1995	1999	%	57	52	37,5	32	22,5	23	38	40	34	37	36	33	35	28	39,2
			Poř.	1	2	5	11	14	13	4	3	9	6	7	10	8	12	-
b.c.	2000	2004	%	29	27	29	25	24	30	22	27	28	25,5	33	28,5	25	34	28,7
			Poř.	4	9	5	11	13	3	14	8	7	10	2	6	12	1	-
b.c.	1995	2004	%	116	105	85	77	62	64	78	89	80	83	91	89	70	76	88,7
			Poř.	1	2	5	10	14	13	9	4	7	6	3	8	12	11	-
s.c.	1995	1999	%	17,2	13,5	2,4	-0,9	-10,0	-9,5	2,0	3,6	0,3	3,2	0,1	-0,8	-3,5	-5,5	3,56
			Poř.	1	2	5	10	14	13	6	3	7	4	8	9	11	12	-
s.c.	2000	2004	%	11,1	12,2	11,7	9,8	8,0	11,9	7,7	12,2	14,2	12,1	16,8	14,0	11,8	16,9	12,5
			Poř.	11	5	10	12	13	8	14	6	3	7	2	4	9	1	-
s.c.	1995	2004	%	36,3	33,7	19,0	14,6	2,0	3,2	4,3	22,1	18,8	22,2	20,9	16,4	10,5	12,3	21,1
			Poř.	1	2	6	9	14	13	10	4	7	3	5	8	12	11	-

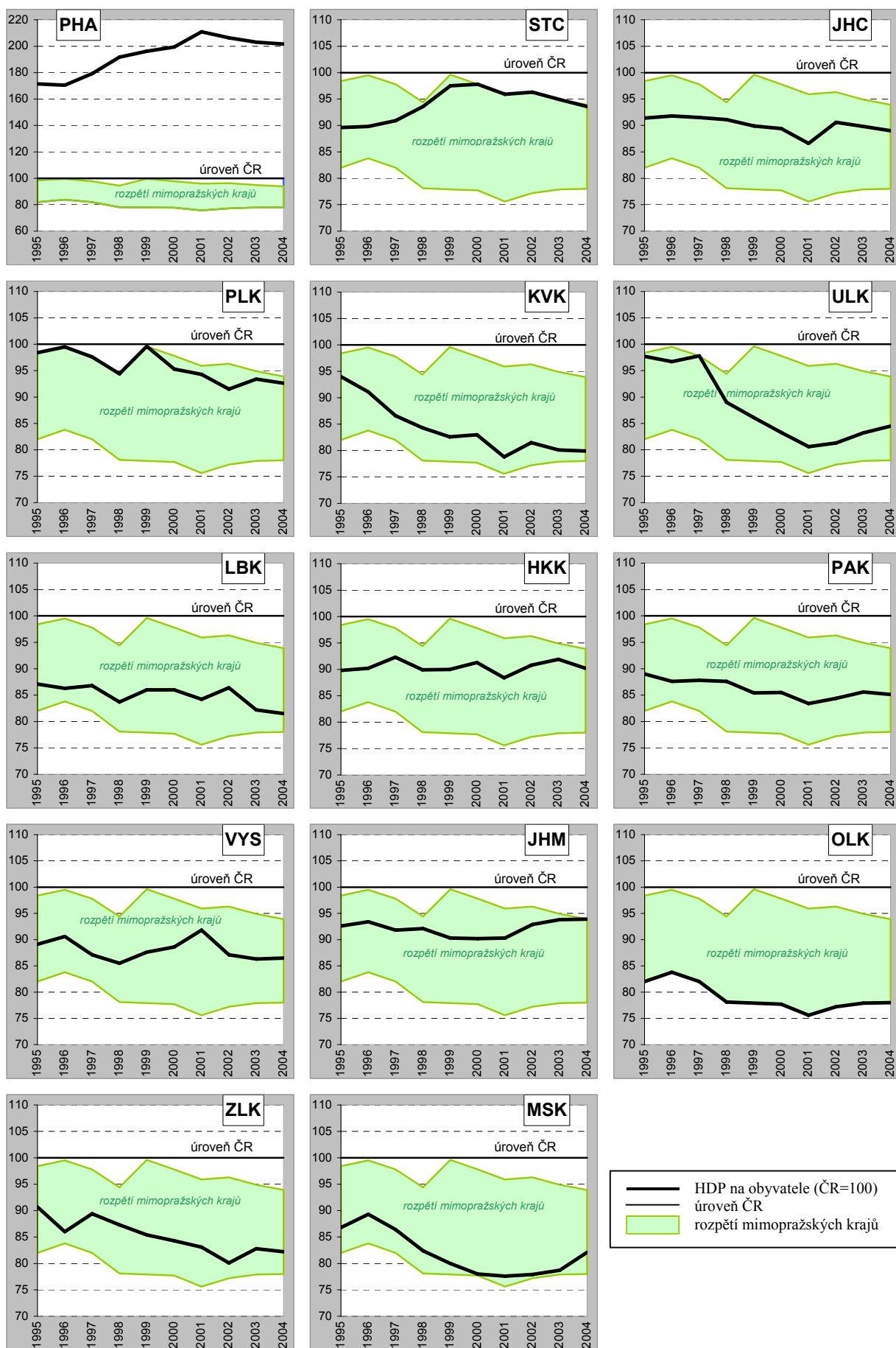
Jelikož pro řadu ukazatelů nejsou někdy k dispozici údaje ve stálých cenách toho roku, který je pro popis situace právě potřebný, je možné použít procentní vyjádření hodnot pro jednotlivé územní celky vztahované k základu vyššího územního celku – v tomto případě se hodnoty krajské vztahují k úrovni celé republiky (ČR = 100). Pořadí krajů v jednotlivých letech pak poskytuje rychlou a srozumitelnou informaci jak o trendech, tak i o vzájemných relacích krajů.

Tab.: 3	HDP na obyvatele ČR = 100														
rok	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
1995	171,4	89,6	91,4	98,4	94,0	97,7	87,1	89,8	89,0	89,1	92,6	82,0	90,7	86,8	100
1996	170,5	89,8	91,8	99,5	91,1	96,7	86,3	90,2	87,6	90,6	93,4	83,8	86,0	89,3	100
1997	179,2	90,9	91,5	97,6	86,6	97,8	86,8	92,3	87,8	87,1	91,8	82,0	89,4	86,4	100
1998	191,7	93,6	91,1	94,4	84,3	89,0	83,7	89,9	87,6	85,5	92,1	78,1	87,3	82,4	100
1999	196,2	97,5	89,9	99,6	82,6	86,1	86,0	90,0	85,4	87,6	90,3	77,9	85,4	80,0	100
2000	199,4	97,8	89,4	95,3	83,0	83,3	86,0	91,3	85,5	88,6	90,2	77,7	84,3	78,0	100
2001	210,9	95,9	86,6	94,3	78,8	80,6	84,2	88,4	83,4	91,8	90,3	75,6	83,1	77,6	100
2002	206,4	96,3	90,6	91,5	81,5	81,3	86,4	90,8	84,4	87,1	92,9	77,2	80,1	77,9	100
2003	203,1	94,9	89,8	93,4	80,1	83,2	82,2	91,9	85,6	86,3	93,8	77,9	82,8	78,7	100
2004	201,7	93,6	89,0	92,6	79,9	84,5	81,5	90,2	85,1	86,5	93,9	78,0	82,2	82,1	100

Tab.: 4	HDP na obyvatele (ČR = 100) - pořadí krajů														
rok	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	
1995	1	9	6	2	4	3	12	8	11	10	5	14	7	13	
1996	1	9	5	2	6	3	12	7	11	8	4	14	13	10	
1997	1	7	6	3	12	2	11	4	9	10	5	14	8	13	
1998	1	3	5	2	12	7	11	6	8	10	4	14	9	13	
1999	1	3	6	2	12	8	9	5	10	7	4	14	11	13	
2000	1	2	6	3	12	11	8	4	9	7	5	14	10	13	
2001	1	2	7	3	12	11	8	6	9	4	5	14	10	13	
2002	1	2	6	4	10	11	8	5	9	7	3	14	12	13	
2003	1	2	6	4	12	9	11	5	8	7	3	14	10	13	
2004	1	3	6	4	13	9	12	5	8	7	2	14	10	11	
	Střední umístění														
1995-99	1,0	6,2	5,6	2,2	9,2	4,6	11,0	6,0	9,8	9,0	4,4	14,0	9,6	12,4	
2000-04	1,0	2,2	6,2	3,6	11,8	10,2	9,4	5,0	8,6	6,4	3,6	14,0	10,4	12,6	
1995-04	1,0	4,2	5,9	2,9	10,5	7,4	10,2	5,5	9,2	7,7	4,0	14,0	10,0	12,5	

Analýza regionálních rozdílů v ČR

Graf 1: Vývoj HDP v krajích ČR v letech 1995 až 2004 (ČR = 100)

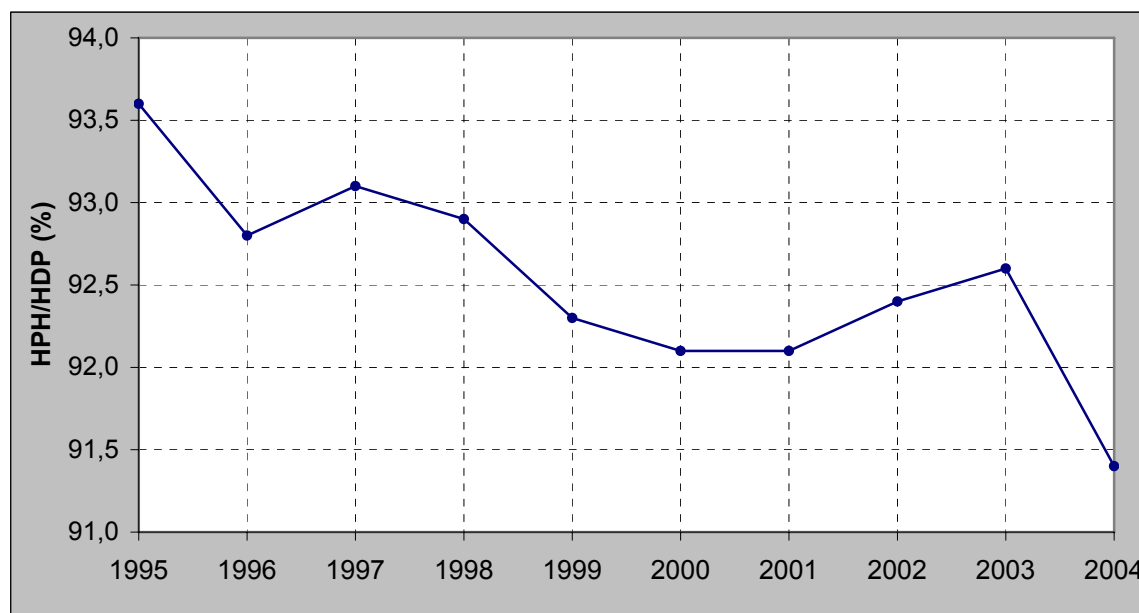
Analýza regionálních rozdílů v ČR

Grafy časového vývoje HDP v jednotlivých krajích již při zběžném pohledu ukazují difference mezi kraji ani ne tak co do velikosti HDP, ale zejména co do průběhu časové řady. V grafu pro Hlavní město Prahu je použito cca čtvrtinového měřítka pro svislou osu ve srovnání s grafy ostatních krajů, a toto pak umožnilo zde zachytit mimo vývoje HDP v Hlavním městě Praze také základní úroveň ČR a pole, ve kterém se pohybují hodnoty HDP/obyv. všech mimopražských krajů. Průběh HDP v Praze naznačuje možnost, že dřívější trvalý téměř lineární růst se zastavil něco málo nad hodnotou dvojnásobku úrovně ČR a od roku 2001 prakticky stagnuje. Ve Středočeském kraji po dosažení maxima na přelomu tisíciletí dochází k povlovnému poklesu, kdežto trvalý pozvolný pokles v kraji Jihočeském, Plzeňském, Libereckém, Pardubickém a Olomouckém již začal v polovině devadesátých let. Téměř dvojnásobně rychlejší pokles je pozorovatelný v kraji Karlovarském a Ústeckém mezi lety 1997 až 2001, v Moravskoslezském o rok dříve a případně i ve Zlínském. U posledních třech uvedených krajů dochází od roku 2001 až 2002 k pomalému růstu. Stagnaci lze nalézt u kraje Královéhradeckého, Jihomoravského a s většími oscilacemi i u kraje Vysočina.

Celkové relace mezi kraji u tohoto ukazatele (HDP) lze posoudit podle středních umístění krajů za uplynulých 10 let resp. posledních 5 let. Jasně je první a poslední místo (Praha a kraj Olomoucký). V první čtvrtině pořadí jsou dále kraj Jihomoravský, Středočeský a Plzeňský. Na konci pořadí pak jsou ještě kraje Moravskoslezský, Karlovarský a Ústecký. Hodnotí-li se pozice krajů podle nárůstu HDP (ve stálých cenách) v posledních pěti letech, pak největší tempo růstu lze nalézt u kraje Moravskoslezského, Jihomoravského, Pardubického a Olomouckého. Nejpomaleji pak HDP rostl v kraji Libereckém, Karlovarském, Plzeňském a v Hl. městě Praze.

Hrubá přidaná hodnota je podstatnou částí hrubého domácího produktu. Její podíl z HDP je podle platné metodiky výpočtu regionálního HDP konstantní v daném roce pro všechny kraje i celou republiku. Proto také např. údaje v tabulkách HDP na obyvatele a Pořadí krajů dle HDP na obyvatele neplatí jen pro HDP, ale také i pro HPH. Změny relace HPH ku HDP v letech 1995 až 2004 mají sestupnou tendenci, a pokud by zůstala stejná i v dalších letech, bylo by možné očekávat za deset let pokles podílu HPH z HDP až pod 90%.

Graf 2: Poměr HPH/HDP (%) v ČR v letech 1995 až 2004

Dalším důležitým ukazatelem je **tvorba hrubého fixního kapitálu**, který zjednodušeně možno chápat jako tvorbu předpokladů pro další hospodářský růst.

Analýza regionálních rozdílů v ČR

Tab.: 5		Tvorba hrubého fixního kapitálu, 1995 až 2004														
	rok	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
THFK/ob. ČR = 100	1995	171,7	82,4	146,4	90,7	75,8	84,7	68,8	84,1	71,3	62,1	88,1	60,4	75,1	130,3	100
	1996	178,1	92,7	102,9	115,7	85,2	77,4	63,4	92,4	64,6	62,3	91,1	65,0	77,4	123,7	100
	1997	196,9	91,3	95,2	104,0	74,2	90,1	70,2	79,9	81,7	73,0	91,2	66,1	75,2	103,1	100
	1998	188,3	112,7	103,0	96,6	68,6	85,9	67,5	73,9	83,1	77,5	95,8	81,2	70,7	88,0	100
	1999	187,8	110,5	115,8	87,8	70,2	75,6	79,5	75,7	81,0	74,6	87,8	82,1	78,5	94,8	100
	2000	200,0	104,6	105,5	111,5	63,5	74,8	89,0	98,5	74,6	94,7	86,5	79,9	75,6	73,0	100
	2001	178,0	104,7	117,8	90,8	102,1	77,1	72,1	70,5	82,8	85,9	80,3	107,5	78,9	92,3	100
	2002	234,9	85,5	83,1	83,6	89,8	77,2	80,8	94,4	79,7	73,5	81,1	78,0	91,8	81,5	100
	2003	240,9	92,1	106,4	93,0	95,1	79,5	91,6	72,8	60,5	74,1	98,0	66,5	68,1	66,4	100
	2004	252,7	91,9	99,5	93,7	92,8	77,6	91,8	71,0	58,7	71,8	96,2	65,7	67,4	64,9	100
Střední hodnota																
1995 až 2004		202,9	96,8	107,6	96,8	81,7	81,0	77,5	80,4	73,2	75,0	89,8	75,2	75,9	91,3	100

Tab.: 6		THFK/obyvatele (ČR = 100), pořadí krajů														
	rok	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	
	1995	1	8	2	4	9	6	12	7	11	13	5	14	10	3	
	1996	1	5	4	3	8	9	13	6	12	14	7	11	10	2	
	1997	1	5	4	2	11	7	13	9	8	12	6	14	10	3	
	1998	1	2	3	4	13	7	14	11	8	10	5	9	12	6	
	1999	1	3	2	6	14	12	9	11	8	13	5	7	10	4	
	2000	1	4	3	2	14	11	7	6	12	5	8	9	10	13	
	2001	1	4	2	7	5	12	13	14	9	8	10	3	11	6	
	2002	1	5	7	6	4	12	10	2	11	14	9	12	3	8	
	2003	1	6	2	5	4	8	7	10	14	9	3	12	11	13	
	2004	1	6	2	4	5	8	7	10	14	9	3	12	11	13	
Střední hodnota																
1995 až 2004		1	3	2	4	7	9	10	8	14	13	6	12	11	5	

Hodnoty THFK vztažené na obyvatele a k celostátní úrovni (ČR = 100) za roky 1995 až 2004 opět ukazují na výlučné postavení Hl. města Prahy, která se značným odstupem před mimopražskými kraji vytváří největší objem fixního kapitálu. Tvoří se tak podmínky pro další zvětšování odstavu Prahy před dalšími kraji v budoucnosti. Tvorba hrubého fixního kapitálu v krajích je úzce svázána s výší regionálního HDP.

Tab.: 7		Relace THFK a HDP (%)														
	rok	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
	1995	31,7	29,1	50,6	29,1	25,5	27,4	24,9	29,6	25,3	22,0	30,0	23,3	26,2	47,6	31,6
	1996	32,8	32,3	35,1	36,5	29,3	25,1	23,0	32,1	23,1	21,7	30,6	24,4	28,2	43,5	29,7
	1997	32,9	30,0	31,1	31,9	25,6	29,5	24,2	25,9	27,8	25,1	29,7	24,1	25,2	35,7	29,9
	1998	27,8	34,0	32,0	28,9	23,0	27,3	22,8	23,2	26,8	25,7	29,4	29,4	22,9	30,2	28,3
	1999	25,8	30,5	34,7	25,2	22,9	23,7	24,9	22,7	25,6	23,0	26,2	28,4	24,8	32,0	27,0
	2000	27,7	29,6	32,7	32,4	21,2	24,8	28,6	27,1	24,1	29,5	27,1	28,4	24,8	25,9	27,7
	2001	23,3	30,1	37,5	26,6	35,7	26,4	23,6	22,0	27,4	25,8	24,5	39,2	26,2	32,8	27,6
	2002	30,3	23,7	24,4	24,4	29,3	25,3	24,9	27,7	25,2	22,5	23,3	26,9	31,7	27,9	26,6
	2003	31,8	26,0	31,8	26,7	31,6	25,6	29,9	21,3	19,0	23,0	28,0	22,9	22,1	22,6	26,8
	2004	33,7	26,4	30,0	27,2	31,2	24,7	30,3	21,2	18,5	22,3	27,5	22,6	22,0	21,3	26,9
Střední hodnota																
1995 až 2004		29,8	29,2	34,0	28,9	27,5	26,0	25,7	25,3	24,3	24,1	27,6	27,0	25,4	31,9	28,4
Pořadí		3	4	1	5	7	9	10	12	13	14	6	8	11	2	-

Údaje o relaci THFK a HDP nasvědčují tomu, že po eliminování ojedinělých extrémů, se v krajích s nejvyšší dosahovanou THFK v jednotlivých letech tato relace pohybuje mezi 32 a 37%, a u

Analýza regionálních rozdílů v ČR

krajů s nejnižší THFK leží relace rovněž v podobně úzkém pásmu 21 až 24%. Variační rozsah v celém desetiletém časovém intervalu je (bez extrémů) v rozmezí 21 až 37%, kraje na THFK tak věnují pětinu až něco přes třetinu dosahovaného HDP. Úroveň a pořadí krajů je možno přehledně posoudit pomocí středních hodnot relace THFK k HDP, a tendence z časové řady relací. Například se tak ukazuje, že ve Středočeském, Olomouckém a Pardubickém kraji existuje v posledních letech mírný pokles a naopak nárůst je v Libereckém kraji, trvalý pokles s mírnými odchylkami je v Moravskoslezském kraji atd.

Na hospodářskou úroveň krajů mají nepochybně vliv i **územní rozpočty** – např. saldo, kapitálové výdaje, objem dotací, dluhy apod.

Tab.: 8		Územní rozpočty v údobí 2003 až 2004														
		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR (φ)
Saldo	tis. Kč/ob.	-7,5	0,1	-1,1	-0,2	1,0	0,0	-0,5	0,7	-0,3	0,6	-2,0	0,4	0,1	-0,7	-1,1
	Pořadí	14	5-6	12	8	1	7	10	2	9	3	13	4	5-6	11	-
Dotace	tis. Kč/ob.	25,0	28,2	32,0	27,4	28,7	31,0	29,1	26,9	30,0	30,2	28,2	28,7	28,7	57,0	28,4
	Pořadí	14	10-11	2	12	7-9	3	6	13	5	4	10-11	7-9	7-9	1	-
Dluhy	tis. Kč/ob.	57,9	7,8	9,4	8,2	4,8	5,3	9,6	7,3	8,5	6,0	16,6	9,5	6,6	9,3	14,5
	Pořadí	1	9	5	8,0	14	13	3	10	7	12	2	4	11	6	-
Kapit. výd.	tis. Kč/ob.	30,9	15,5	17,0	16,6	13,1	10,9	12,7	10,6	14,9	15,0	18,8	11,7	13,0	13,1	16,2
	Pořadí	1	5	3	4	8-9	13	11	14	7	6	2	12	10	8-9	-

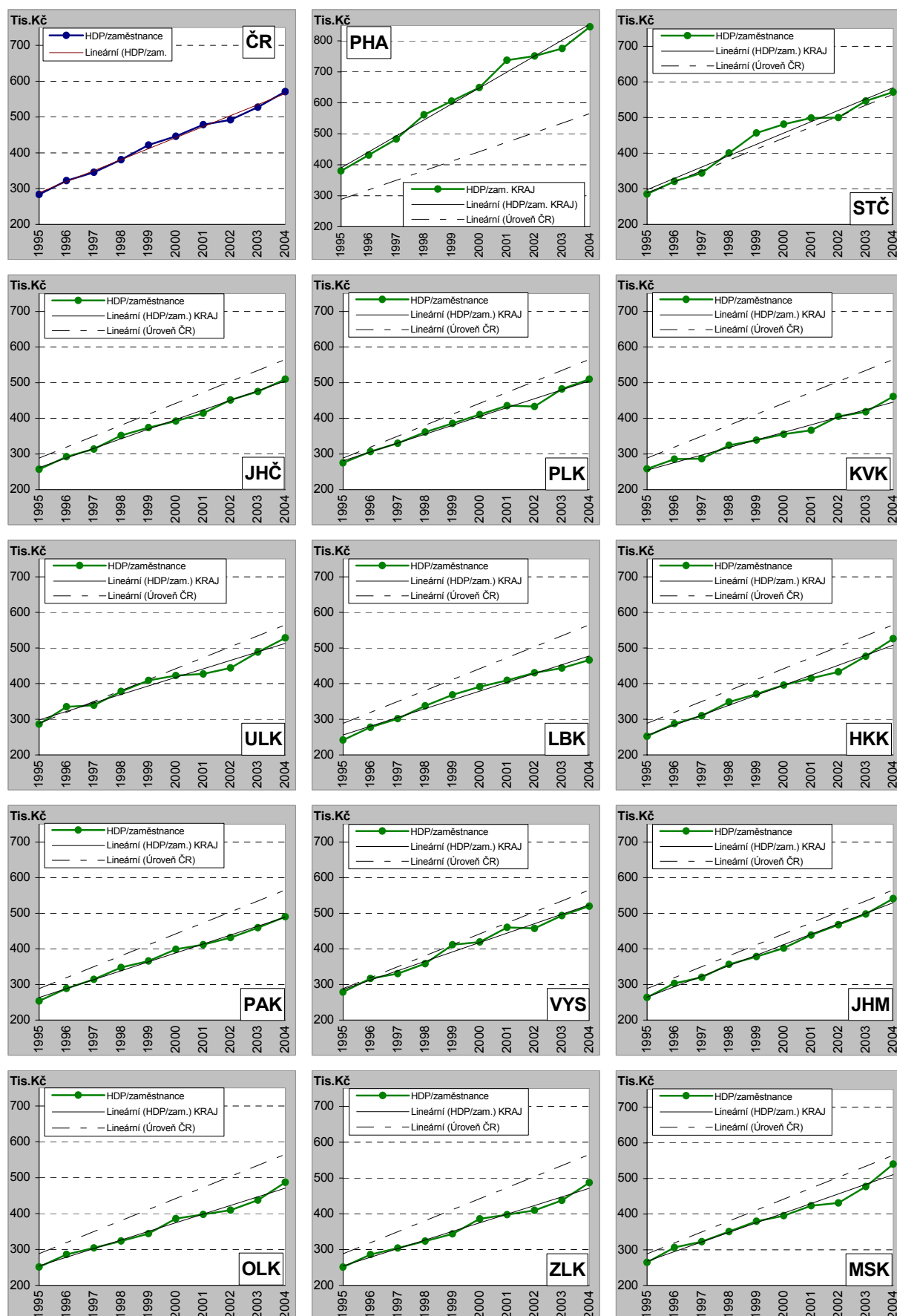
Zvláštní postavení Hl. města Prahy se potvrzuje i v tomto případě. Nejvíce zde převládají rozpočtové výdaje nad příjmy, jsou tu minimální dotace vztažené na obyvatele, maximální dluhy a také kapitálové výdaje. Podobná situace, jen ne tak vyhrcoená je v Jihomoravském kraji a i na další pozici v kraji Jihočeském. Moravskoslezský kraj na rozdíl od předchozích krajů dostává do rozpočtu nejvíce dotací a má téměř vyrovnaný rozpočet. Předkládané tabelární údaje shrnují konsolidovaná data z rozpočtů obcí na území kraje a z rozpočtu krajského úřadu.

Úrovně hospodářství krajů se ještě týká i dosahovaná **produktivita** jako velikost HDP připadající na jednoho zaměstnance, který ho přináší. I v tomto případě kraluje Hl. město Praha.

Produktivita je zde více než o polovinu vyšší než v celém státě a rychlost růstu je rovněž podstatně vyšší, tzn. že v budoucnu lze očekávat další „rozevírání nůžek“ mezi Prahou a ostatními kraji. V kraji Středočeském je produktivita lehce nad celorepublikovou úrovní, a pokud jde o tempo růstu, je zde podobně jako ještě v krajích Jihočeském, Jihomoravském, Královéhradeckém a Moravskoslezském v poslední době v souladu s tempem růstu v celé ČR. U ostatních krajů je tempo růstu produktivity nižší, nejnižší pak v kraji Karlovarském, Zlínském a Ústeckém.

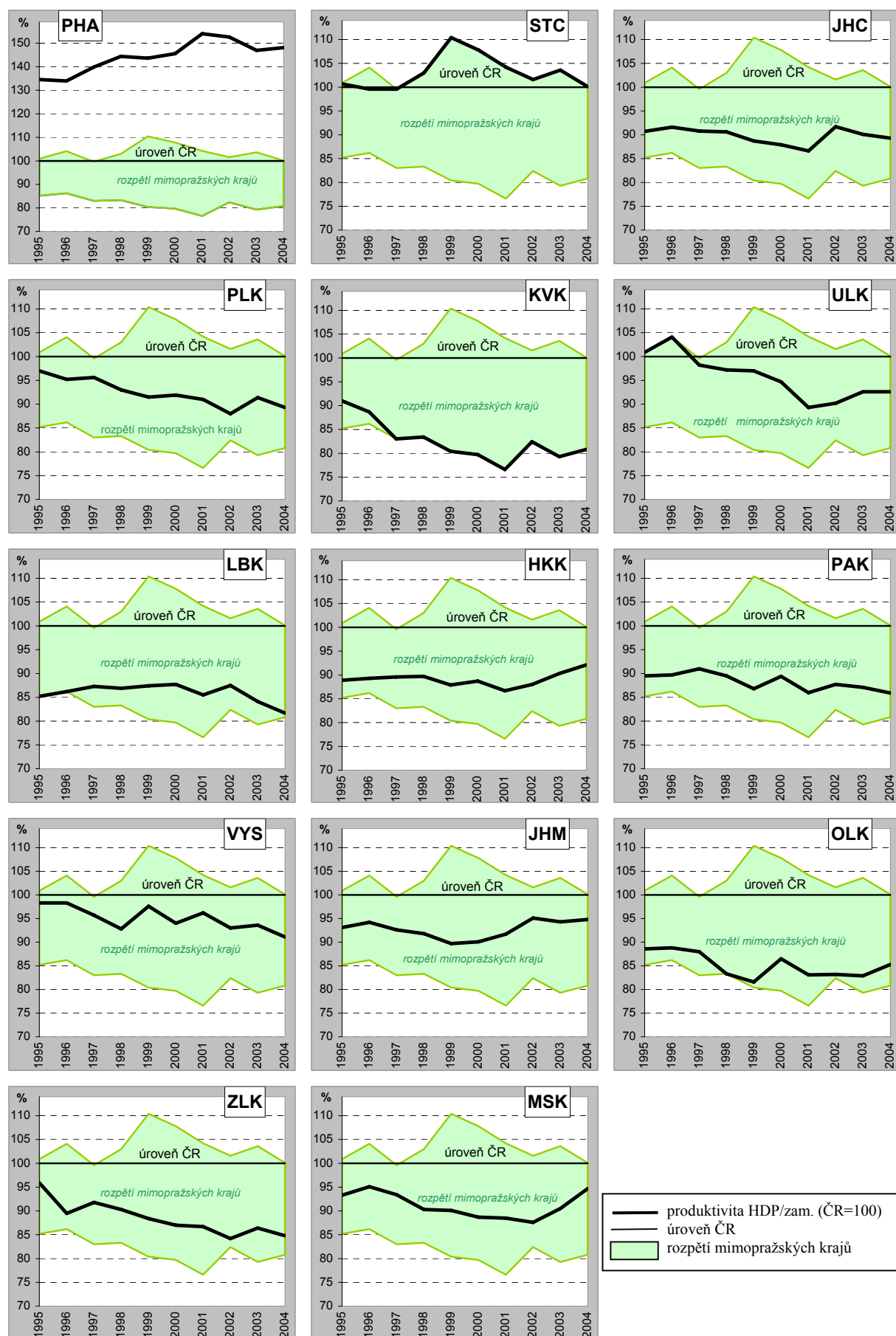
Analýza regionálních rozdílů v ČR

Graf 3: HDP na jednoho zaměstnance podle krajů v letech 1995 až 2004 (tis. Kč, b.c.)

Analýza regionálních rozdílů v ČR

Graf 4: HDP na jednoho zaměstnance podle krajů v letech 1995 až 2004 (ČR = 100)

Analýza regionálních rozdílů v ČR

Tab.: 9	Produktivita HDP/zam. (tis. Kč/zam.)														
rok	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
1995	380,2	285,4	257,0	275,1	258,1	286,1	241,6	252,1	253,6	278,8	263,8	251,2	271,9	264,4	283,50
1996	431,3	320,9	292,5	306,8	285,7	335,2	277,6	287,5	289,0	316,7	303,3	286,1	288,2	306,3	322,10
1997	483,0	344,2	313,7	330,2	286,8	339,3	301,6	309,7	314,5	330,6	320,1	304,2	317,0	322,7	345,50
1998	561,2	400,3	351,9	361,4	324,2	377,9	337,8	348,5	347,8	358,6	356,7	323,8	350,8	350,9	380,60
1999	605,5	456,6	374,0	385,6	339,0	409,0	368,6	370,8	365,9	411,5	378,4	343,9	372,7	379,9	421,64
2000	649,1	481,1	392,1	410,3	355,5	422,5	391,5	395,8	398,9	419,3	402,1	385,9	388,4	395,7	446,25
2001	737,3	498,9	414,5	435,6	366,5	427,2	409,4	414,8	411,8	460,5	438,9	397,7	414,9	423,6	478,62
2002	750,9	499,8	451,3	433,1	405,7	444,1	430,4	433,1	431,6	457,5	467,9	409,5	414,4	431,3	492,15
2003	775,1	546,3	475,2	482,4	418,4	488,4	443,7	476,5	459,4	493,5	497,7	437,3	455,7	477,3	527,51
2004	845,2	571,4	509,6	509,7	461,3	528,3	466,3	526,0	490,2	519,9	541,1	487,1	484,0	540,4	570,82

Tab.: 10	Produktivita HDP/zam. (ČR = 100)														
rok	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
1995	134,5	100,7	90,7	97,0	91,0	100,9	85,2	88,9	89,5	98,3	93,1	88,6	95,9	93,3	100
1996	133,9	99,6	91,6	95,2	88,7	104,1	86,2	89,3	89,7	98,3	94,2	88,8	89,5	95,1	100
1997	139,8	99,6	90,8	95,6	83,0	98,2	87,3	89,6	91,0	95,7	92,6	88,0	91,8	93,4	100
1998	144,4	103,0	90,6	93,0	83,4	97,2	86,9	89,7	89,5	92,8	91,8	83,3	90,3	90,3	100
1999	143,6	110,4	88,7	91,5	80,4	97,0	87,4	87,9	86,8	97,6	89,7	81,6	88,4	90,1	100
2000	145,5	107,8	87,9	91,9	79,7	94,7	87,7	88,7	89,4	94,0	90,1	86,5	87,0	88,7	100
2001	154,0	104,2	86,6	91,0	76,6	89,3	85,5	86,7	86,0	96,2	91,7	83,1	86,7	88,5	100
2002	152,6	101,6	91,7	88,0	82,4	90,2	87,5	88,0	87,7	93,0	95,1	83,2	84,2	87,6	100
2003	146,9	103,6	90,1	91,4	79,3	92,6	84,1	90,3	87,1	93,6	94,3	82,9	86,4	90,5	100
2004	148,1	100,1	89,3	89,3	80,8	92,6	81,7	92,1	85,9	91,1	94,8	85,3	84,8	94,7	100
	střední hodnoty:														
I. 1995 - 1999	139,2	102,7	90,5	94,5	85,3	99,5	86,6	89,1	89,3	97,1	92,3	86,1	91,2	92,4	100
II. 1995 - 2004	149,4	103,5	89,1	90,3	79,8	91,9	85,3	89,2	87,2	93,6	93,2	84,2	85,8	90,0	100
I.+ II. 1995 - 2004	144,3	103,1	89,8	92,4	82,6	95,7	86,0	89,1	88,3	95,4	92,7	85,2	88,5	91,2	100
II. - I. Rozdíl	+10,2	+0,8	-1,4	-4,2	-5,5	-7,6	-1,3	+0,1	-2,1	-3,5	+0,9	-1,9	-5,4	-2,4	-
II. - I. Pořadí	1	3	6	11	13	14	5	4	8	10	2	7	12	9	-
I. + II. Pořadí	1	2	8	6	14	3	12	9	11	4	5	13	10	7	-

Kriterium ekonomické situace obyvatel

Čistý disponibilní důchod domácností (dále ČDDD) zjišťovaný ze sledování rodinných účtů, je jedním z primárních ukazatelů ekonomické situace obyvatel.

Tab.: 11	Čistý disponibilní důchod domácností v letech 1995 až 2004 (tis. Kč)														
rok	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
1995	100,10	75,94	74,38	78,08	72,86	72,44	73,13	74,26	71,48	69,80	74,08	70,06	72,62	73,10	76,57
1996	115,87	85,82	84,04	88,70	82,43	80,99	81,14	83,64	80,01	78,98	83,42	79,07	81,04	83,32	86,67
1997	131,46	96,36	94,93	99,67	95,21	91,03	93,96	95,35	92,68	88,47	93,55	89,58	92,77	92,21	97,89
1998	142,34	104,54	99,39	103,36	99,08	94,43	98,61	100,70	96,91	93,48	99,09	93,79	99,12	95,94	103,53
1999	150,76	109,70	102,30	107,48	100,08	96,76	101,70	103,62	99,48	97,73	10,79	96,36	101,58	97,69	107,10
2000	158,66	111,75	108,00	112,29	106,04	100,10	106,01	108,46	101,53	101,78	105,91	100,14	104,69	100,13	111,19
2001	172,03	118,02	111,99	119,45	106,85	103,79	112,69	114,26	107,30	108,79	112,56	105,40	110,88	105,83	117,66
2002	190,96	126,62	116,25	121,84	110,40	104,74	117,39	120,74	115,43	112,16	120,98	111,92	114,62	111,36	124,67
2003	198,43	133,75	124,50	126,61	114,06	111,40	120,42	126,62	117,76	119,69	125,92	155,96	119,58	114,14	130,12
2004	207,28	136,94	130,76	132,50	118,65	115,27	124,30	133,06	123,56	124,51	132,74	121,34	126,68	121,26	136,08

Pro mezikrajská porovnávání bylo také zde použito procentního vyjádření jednotlivých krajských hodnot vztaheného vždy k celorepublikové úrovni v daném roce. Pro celkové hodnocení

Analýza regionálních rozdílů v ČR

byly také uvedeny střední hodnoty tohoto ukazatele za celé desetileté sledované období i za jeho první a druhou polovinu tzn. za období 1995 až 1999 a 2000 až 2004.

Tab.: 12		ČDDD na obyvatele (ČR = 100)														ČR
	rok	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	
ČDDD/ob. [%] ČR = 100	1995	130,7	99,2	97,1	102,0	95,2	94,6	95,5	97,0	93,4	91,2	96,8	91,5	94,8	95,8	100
	1996	133,7	99,0	97,0	102,3	95,1	93,4	93,6	96,5	92,3	91,1	96,2	91,2	93,5	96,1	100
	1997	134,3	98,4	97,0	101,8	97,3	93,0	96,0	97,4	94,7	90,4	95,6	91,5	94,8	94,2	100
	1998	137,5	101,0	96,0	99,8	96,4	91,2	95,3	97,3	93,6	90,3	95,7	90,7	95,7	92,7	100
	1999	140,7	102,4	95,5	100,3	93,4	90,3	94,9	96,7	92,9	91,2	95,0	90,0	94,8	91,2	100
	2000	142,7	100,5	97,1	101,0	95,4	90,0	95,3	97,5	91,3	91,5	95,2	90,1	94,1	90,0	100
	2001	146,2	100,3	95,2	101,5	90,8	88,2	95,8	97,1	91,2	92,5	95,7	89,6	94,2	89,9	100
	2002	153,2	101,6	93,2	97,7	88,5	84,0	94,2	96,8	92,6	90,0	97,0	89,8	91,9	89,3	100
	2003	152,5	102,8	95,7	97,3	87,7	85,6	92,5	97,3	90,5	92,0	96,8	89,1	91,9	87,7	100
	2004	152,3	100,6	96,1	97,4	87,2	84,7	91,3	97,8	90,8	91,4	97,5	89,2	93,1	89,1	100
		Střední hodnota														
1995 - 1999		135,4	100,0	96,5	101,2	95,5	92,5	95,1	97,0	93,4	90,8	95,9	91,0	94,7	94,0	100
2000 - 2004		149,4	101,2	95,5	99,0	98,9	86,5	93,8	97,3	90,1	91,5	96,4	89,6	93,0	89,2	100
1995 - 2004		142,4	100,6	96,0	100,1	92,7	89,5	94,5	97,1	92,3	91,2	96,1	90,3	93,9	91,6	100
Pořadí		1	2	6	3	9	14	7	4	10	12	5	13	8	11	-

Tab.: 13		ČDDD na obyvatele (ČR = 100), pořadí krajů														ČR
	rok	PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	
ČDDD/ob. [%] ČR = 100 Pořadí	1995	1	3	4	2	9	11	7	5	12	14	6	13	10	8	-
	1996	1	3	4	2	8	11	9	5	12	14	6	13	10	7	-
	1997	1	3	6	2	5	12	7	4	10	14	8	13	9	11	-
	1998	1	2	6	3	5	12	9	4	10	14	8	13	7	11	-
	1999	1	2	5	3	9	13	7	4	10	11	5	14	8	12	-
	2000	1	3	5	2	6	14	7	4	11	10	8	12	9	13	-
	2001	1	3	7	2	11	14	5	4	10	9	6	13	8	12	-
	2002	1	2	7	3	13	14	6	5	8	10	4	11	9	12	-
	2003	1	2	6	4	13	14	7	3	10	8	5	11	7	12	-
	2004	1	2	6	5	13	14	9	3	10	8	4	11	7	12	-
		Střední umístění														
1995 - 1999		1	2,6	5	2,4	7,2	11,8	7,8	4,4	10,8	13,4	6,6	13,2	8,8	9,8	-
2000 - 2004		1	2,4	6,2	3,2	11,2	14	6,8	3,8	9,8	9,0	5,4	11,6	8,0	12,2	-
1995 - 2004		1	2,5	5,6	2,8	9,2	12,9	7,3	4,1	10,3	11,2	6,0	12,4	8,4	11,0	-

Nejvyšší disponibilní důchody na obyvatele jsou ať již v pětiletých cyklech či za celých 10 let v Hlavním městě Praze následované Středočeským a Plzeňským krajem, přičemž u Plzeňského kraje v posledních letech dochází k poklesu úrovně. Naopak k nárůstu v posledních letech dochází u kraje Královéhradeckého a Jihomoravského. Na závěrečných místech pořadí zejména s ohledem na poslední léta jsou kraje Ústecký, Karlovarský, Moravskoslezský a Olomoucký. Mezi ČDDD a HDP je zde možné nalézt nezanedbatelnou souvislost – koeficient korelace se blíží 0,8.

Analýza regionálních rozdílů v ČR

Tab.: 14		Saldo stěhování mezi kraji v letech 1995 - 2004													
		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK
1995-1999	os.	-15107	18795	1731	1227	-2222	46	775	704	226	-847	2393	-626	438	-7533
	pořadí	14	1	3	4	12	9	5	6	8	11	2	10	7	13
	% obyv.	-1,26	1,70	0,28	0,22	-0,73	0,01	0,18	0,13	0,04	-0,16	0,21	-0,10	0,07	-0,59
	pořadí	14	1	2	3	13	9	5	6	8	11	4	10	7	12
2000-2004	os.	-6264	28495	1216	1878	-5339	-435	134	-1807	256	-2198	-2026	-1889	-669	-11352
	pořadí	13	1	3	2	9	6	5	8	4	12	11	10	7	14
	% obyv.	-0,52	2,53	0,19	0,34	-1,76	-0,05	0,03	-0,33	0,05	-0,42	-0,18	-0,30	-0,11	-0,90
	pořadí	12	1	3	2	14	6	5	10	4	11	8	9	7	13
1995-2004	os.	-21371	47290	2947	3105	-7561	-389	909	-1103	482	-3045	367	-2515	-231	-18885
	pořadí	14	1	3	2	12	8	4	9	5	11	6	10	7	13
	% obyv.	-1,80	4,23	0,47	0,56	-2,48	-0,05	0,21	-0,20	0,09	-0,58	0,03	-0,39	-0,04	-1,48
	pořadí	13	1	3	2	14	8	4	9	5	11	6	10	7	12

K migraci mezi kraji může být řada důvodů, ale jedním z prvořadých je to, že migranti nalézají v jiném kraji lepší pracovní uplatnění a tím pravidelný příjem do rozpočtu rodiny, resp. nacházejí lépe honorovaná zaměstnání a tedy výhodnější ekonomické podmínky. Ve většině případů to značí, že v kraji, kam stěhování směřuje, jsou hospodářské podmínky pro život obyvatel výhodnější a pořadí krajů podle salda stěhování tak napovídá, jaká tam je hospodářská úroveň jeho obyvatel ve srovnání s jinými kraji, samozřejmě s určitými specifiky některých krajů, kde působí či převládají jiné vlivy. Např. je to vztah mezi Hlavním městem Prahou a okolním Středočeským krajem, související mj. s tím, že Praha a téměř polovina Středočeského kraje tvoří Pražskou středočeskou aglomeraci. Obyvatelé Prahy pak migrují do blízkého okolí tj. do Středočeského kraje zejména s cílem nalézt pro svůj život klidnější a čistší prostředí samozřejmě při zachování ekonomických a dalších výhod Hlavního města Prahy. Nasvědčuje tomu i vysoká dojíždka do zaměstnání, za vzděláním, službami, kulturou atd. ze Středočeského kraje do Prahy.

Tab.: 15	Saldo stěhování mezi kraji - 13 krajů (bez Hl.m.Prahy), 1995 až 2004													
	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	
	1995 - 1999													
osob	1895	1396	1079	-1790	-261	433	556	458	-552	3027	-66	849	-6096	
% obyvatel	1,71	2,23	1,95	-5,87	-0,32	1,01	1,01	0,90	-1,06	2,66	-0,10	1,42	-4,74	
pořadí	4	2	3	13	10	6	7	8	11	1	9	5	12	
	2000 - 2004													
osob	5337	2101	2532	-3307	470	967	-769	1372	-1200	863	122	582	-8125	
% obyvatel	4,74	3,36	4,60	-10,88	0,57	2,26	-1,40	2,71	-2,31	0,77	0,19	0,98	-6,42	
pořadí	1	3	2	13	8	5	10	4	11	7	9	6	12	
	1995 - 2004													
osob	7232	3497	3611	-5097	-731	1400	-213	1830	-1752	3890	56	1431	-14221	
% obyvatel	6,48	5,59	6,54	-16,74	-0,89	3,27	-0,39	3,60	-3,37	3,43	0,09	2,40	-11,14	
pořadí	2	3	1	13	9	6	10	4	11	5	8	7	12	
	Celkové pořadí (2004)													
	1	3	2	13	8	5	10	4	11	7	9	6	12	

Pro vzájemné porovnání je vhodné eliminovat převládající vliv Prahy a sledovat jen vzájemné vztahy mezi mimopražskými kraji. Kladné saldo migrace stěhování ve Středočeském kraji od roku 1995 do roku 2004 zůstává nejvyšší ze všech krajů ať s eliminací vlivu Prahy, nebo bez ní. Je cca dvakrát vyšší než u následujícího kraje Plzeňského, za kterým s odstupem následují kraje Jihočeský a Pardubický. Naopak nejnižší saldo (nejvíce negativní) má kraj Karlovarský, následovaný krajem Moravskoslezským a krajem Vysočina.

Pokud jde o tempo zvyšování salda (zvyšování přebytku přistěhovaných nad vystěhovanými, resp. snižování přebytku vystěhovaných nad přistěhovanými), potom je na tom nejlépe Hlavní město

Analýza regionálních rozdílů v ČR

Praha s dvakrát vyšším růstovým tempem před Středočeským krajem, který má rovněž dvakrát vyšší růstové tempo než kraj Plzeňský na 3. místě. Na opačné straně pořadí, tzn. tam, kde je nejrychlejší pokles salda je kraj Jihomoravský, jen o málo nižší byl pokles v kraji Moravskoslezském a Karlovarském. Tempo se zde hodnotilo jako rozdíl absolutních hodnot průměrného salda v období 2000 až 2004 a průměrného salda v období 1995 až 1999. Při hodnocení rozdílem relativních hodnot salda (tj. vztaženo na počet obyvatel kraje) je potom pořadí zcela odlišné. V čele pořadí zůstává Středočeský kraj s menším odstupem následovaný kraji Plzeňským a Pardubickým, na konci pořadí se ocitl kraj Karlovarský za krajem Královéhradeckým, Jihomoravským a Moravskoslezským. Hlavní město Praha je v polovině pořadí – na 7. místě.

Tab.: 16		Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel v letech 1997 až 2004														
		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
Dokončené byty /1000 obyvatel	Hodnota	3,23	3,24	2,51	2,78	1,60	1,13	2,26	2,52	2,62	2,50	2,66	2,39	2,50	1,51	2,43
	Pořadí	2	1	7	3	12	14	11	6	5	8-9	4	10	8-9	13	-

V současné době se již ve velké většině byty staly zbožím, které se musí nakupovat (nebo se může prodávat), přidělování bytů zdarma, snad až na malé výjimky, již není zvykem. Pokud se přijme teorie, že byty se staví a dokončují tehdy, když je po nich na trhu poptávka a tedy se prodají, pak kupci – tedy obyvatelé na ně musí mít peněžní prostředky k dispozici. Počet dokončených bytů v kraji vztažený na počet obyvatel kraje je pak možné pokládat za jeden z vedlejších ukazatelů ekonomické situace obyvatel. Tam, kde se lidem nelíbí, nemohou najít práci, mají nižší příjmy atd., byty si nekupují, tržní poptávka se snižuje a nabídka související s výstavbou bytů samozřejmě také. Podle tohoto je největší poptávka a tedy i výstavba a dokončování bytů v Hlavním městě Praze, následované krajem Středočeským a Plzeňským. Nejnížší je v kraji Ústeckém, Moravskoslezském a Karlovarském.

Tab.: 17		Podíl trvale obydlených bytů více než jednou domácností														
		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
%		10,30	12,45	10,54	11,32	11,43	10,67	12,05	11,68	11,94	10,95	12,55	11,55	13,38	11,57	11,60
Pořadí		1	11	2	5	14	3	10	8	9	4	12	6	13	7	-

Podíl trvale obydlených bytů více než jednou domácností v převládající míře může být ovlivňován mj. tím, že druhá domácnost nemá zatím prostředky na pořízení vlastního bytu – ať již nákupem či výstavbou na jiném místě, nebo přístavbou či přestavbou na původním místě. Tento indikátor také jako předchozí je možné použít jako jeden z dalších vedlejších ukazatelů pro srovnávání ekonomické situace obyvatel krajů. V prvním kvartilu pořadí podle tohoto indikátoru tzn. nejnížší podíl bytů obydlených více než jednou domácností se nachází Hlavní město Praha, kraj Jihočeský a Ústecký. Čtvrtý kvartil pořadí tj. nejvyšší podíl takovýchto bytů je v krajích Karlovarském, Zlínském a Jihomoravském.

Obrázek o hmotné situaci obyvatel krajů dává také shrnutí výsledků mikrocenzu z roku 2002, kde se mj. zjišťovaly i měsíční peněžní příjmy. O tehdy zjištěných mezikrajských relacích v této oblasti je možné předpokládat, že jejich platnost se s časem mění jen pozvolna a tedy jsou relevantní i v současné době. Nejvyšší hranice čistých měsíčních příjmů poloviny všech členů domácností je v Hlavním městě Praze, leží téměř třetinu nad celostátním průměrem a je o čtvrtinu vyšší než v následujícím kraji Středočeském. Vyšší příjmy než je celostátní průměr se dosahují již jen ve dvou krajích – Plzeňském a Jihočeském. Na konci pořadí se potom ocitly kraje Olomoucký, Ústecký a Moravskoslezský. Pro účely posouzení rozdílů mezi kraji byly zde zvoleny hranice pro nízké příjmy do 4 000 Kč (cca polovina mediánu) a pro vysoké příjmy nad 14 000 Kč (cca dvojnásobek mediánu). Podíl chudých (s příjmem do 4 000 Kč/měs.) byl pak největší v kraji Pardubickém, Ústeckém a Karlovarském. Podíl bohatých (s příjmem nad 14 000 Kč/měs.) byl naproti tomu největší v Hlavním městě Praze, Středočeském a Libereckém kraji. Závěr pořadí krajů tvoří všechny kraje moravské a kraj Královéhradecký.

Analýza regionálních rozdílů v ČR

Tab.: 18		Členové domácnosti a výše jejich čistého měsíčního peněžního příjmu														
		PHA	STČ	JHČ	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK	ČR
		Podíl členů domácnosti v příjmové skupině														
do Kč 3000	%	1,8	2,3	3,5	2,9	6,7	6,6	4,0	5,5	7,7	3,0	4,8	2,3	4,0	6,1	4,2
do Kč 4000	%	5,0	7,5	11,7	6,5	17,3	19,3	12,5	13,5	18,6	12,1	10,6	13,0	10,5	15,3	11,8
do Kč 5000	%	10,3	19,0	22,0	16,1	28,2	35,4	25,0	22,3	32,1	25,9	21,3	25,8	23,2	29,5	23,3
do Kč 6000	%	16,6	30,6	33,6	30,1	39,9	45,6	37,2	37,2	41,7	38,4	35,2	47,5	39,8	44,2	36,0
do Kč 7000	%	27,0	46,6	50,3	48,2	58,1	60,3	56,8	55,8	59,5	56,6	54,7	67,0	59,8	61,7	52,9
do Kč 8000	%	42,3	60,0	65,4	63,8	70,7	73,5	69,8	71,2	72,4	73,2	70,3	77,5	71,4	74,1	66,8
do Kč 9000	%	51,6	67,1	77,6	73,8	78,3	82,2	77,4	78,9	81,2	82,0	78,2	82,4	82,3	82,2	75,3
do Kč 10000	%	60,9	74,3	82,8	79,7	82,4	86,5	85,2	87,1	86,4	88,1	84,8	87,4	87,7	87,2	81,6
do Kč 12000	%	72,2	85,8	91,0	87,8	89,3	91,8	89,4	93,3	92,0	92,5	92,6	92,4	94,2	93,0	89,0
do Kč 14000	%	79,6	92,0	95,2	93,9	94,3	94,9	93,6	96,9	94,9	95,2	95,9	97,0	96,7	96,6	93,4
do Kč 16000	%	85,8	94,9	97,0	95,8	96,1	96,2	96,4	98,3	96,7	97,5	97,8	97,7	97,2	98,2	95,7
Měsíční příjem 50% členů domác. do Kč	Kč	8830	7250	6970	7120	6550	6300	6650	6690	6470	6640	6760	6130	6510	6330	6830
	Pořadí	1	2	4	3	9	13	7	6	11	8	5	14	10	12	-
Podíl chudých (do 4000 Kč/měs./os.)	%	6,8	9,8	15,2	9,4	24,0	25,9	16,5	19,0	26,3	15,1	15,4	15,3	14,5	21,4	16,0
	Pořadí	14	12	9	13	3	2	6	5	1	10	7	8	11	4	-
Podíl bohatých (nad 14000 Kč/měs./os.)	%	20,4	8,0	4,8	6,1	5,7	5,1	6,4	3,1	5,1	4,8	4,1	3,0	3,3	3,4	6,6
	Pořadí	1	2	8-9	4	5	6-7	3	13	6-7	8-9	10	14	12	11	-

Existuje ještě řada dalších faktorů, alespoň z části se týkajících ekonomické situace obyvatel v regionech, jako je např. míra zadlužení obyvatelstva, výše úspor, nákupy zboží dlouhodobé spotřeby, náklady na pasivní cestovní ruch a rekreaci, úroveň kupní síly a řada dalších. Bohužel k mnoha z nich nejsou k dispozici spolehlivé, jednoznačné a všeobecně přístupné podklady. Proto možnosti jejich využití pro regionální analýzy jsou dosti omezené.